

QASHQADARYO VILOYATINING TASHQI SAVDO AYLANMASI (2020- yil yanvar-sentabr oylari uchun dastlabki ma`lumot)

Qashqadaryo viloyati iqtisodiyotini rivojlantirish strategiyasi diversifikatsiyalangan va raqobatbardosh iqtisodiyotni yaratishga, innovatsion texnologiyalar va bozorni boshqarishning yangi usullaridan foydalangan holda milliy resurslardan maksimal darajada foydalanishga yo'naltirilgan. Mamlakatning tashqi iqtisodiy faoliyati, xususan tashqi savdo sohasida amalga oshirilayotgan islohotlarning pirovard natijasi aholining turmush darajasiga bevosita o`z ta`sirini o`tkazadi.

2020-yilning yanvar-sentabr oylari yakuni bilan viloyatning tashqi savdo aylanmasi (matnda TSA) 393,6 mln. AQSh dollarini tashkil etib, 2019-yilning mos davriga nisbatan 225,4 mln. AQSh dollariga yoki 36,4 % ga kamaydi.

TASHQI SAVDO AYLANMASI VA BALANSI (yanvar-sentabr, mln. AQSh dollari)

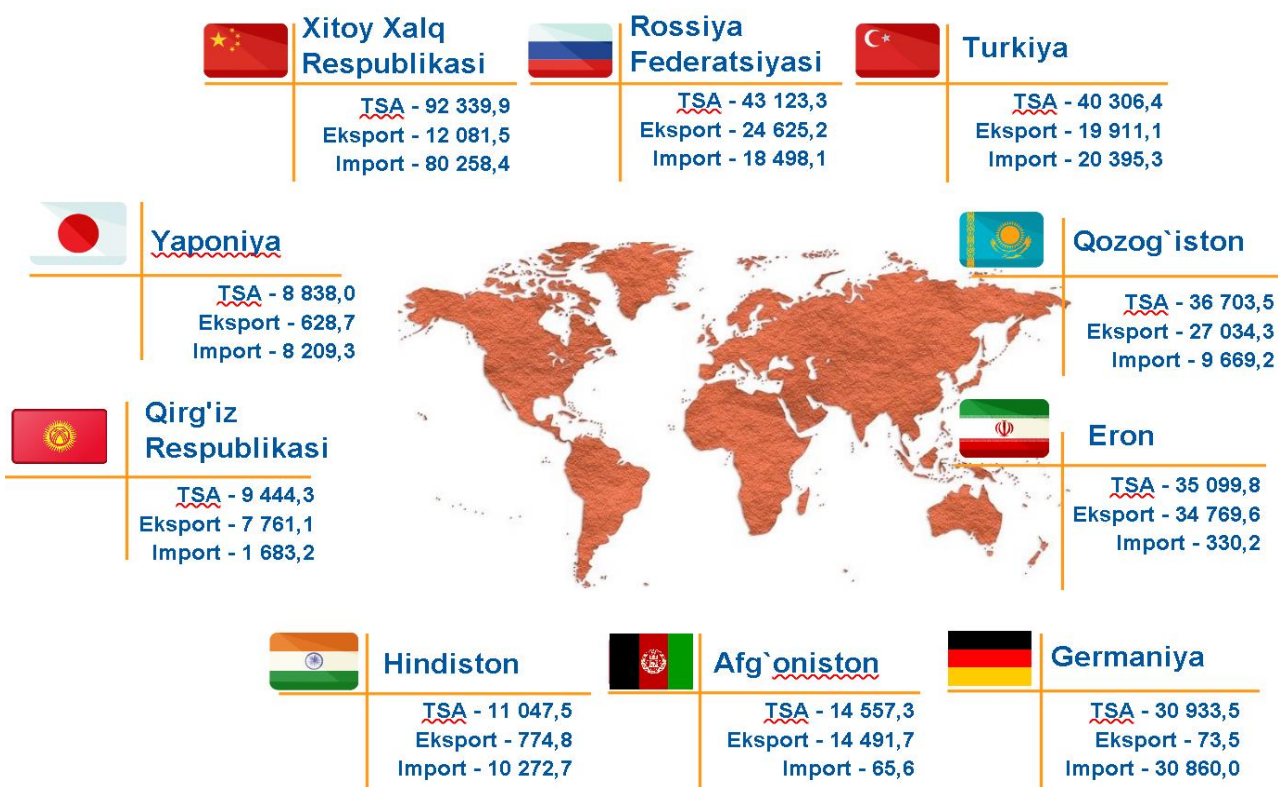
	2018- yil	2019- yil	2020- yil	O`tgan yilga nisbatan, % da
TSA	507,5	619,0	393,6	63,6 %
Eksport	208,3	267,3	168,5	63,0 %
Import	299,2	351,7	225,1	64,0 %
Saldo	-90,9	-84,4	-56,6	

Ma`lumot uchun: O`zbekiston Respublikasida tovarlar tashqi savdosi statistika ko`rsatkichlarini shakllantirishda, Tashqi iqtisodiy faoliyat Tovar nomenklaturasi (keyingi o`rinlarda TIF TN) bilan birgalikda, Birlashgan Millatlar Tashkilotining Xalqaro standartlashgan savdo tasniflagichi (keyingi o`rinlarda – XSST) ishlatiladi. Bu o`z navbatida tahliliy maqsadlarda eksport va import qilinadigan tovarlarni 10 ta katta qismga guruhlash uchun imkon beradi. Tovarlarni XSST bo`yicha kodlashtirish, TIF TN va XSST o`rtasida o`tish kalitlari yordamida amalga oshiriladi.

TSA da eksport hajmi 168,5 mln. AQSh dollariga (37,0 % ga kamaydi) va import hajmi 225,1 mln. AQSh dollariga (36,0 % ga kamaydi) yetdi. Hisobot davrida – 56,6 mln. AQSh dollari qiymatida passiv tashqi savdo balansi qayd etildi.

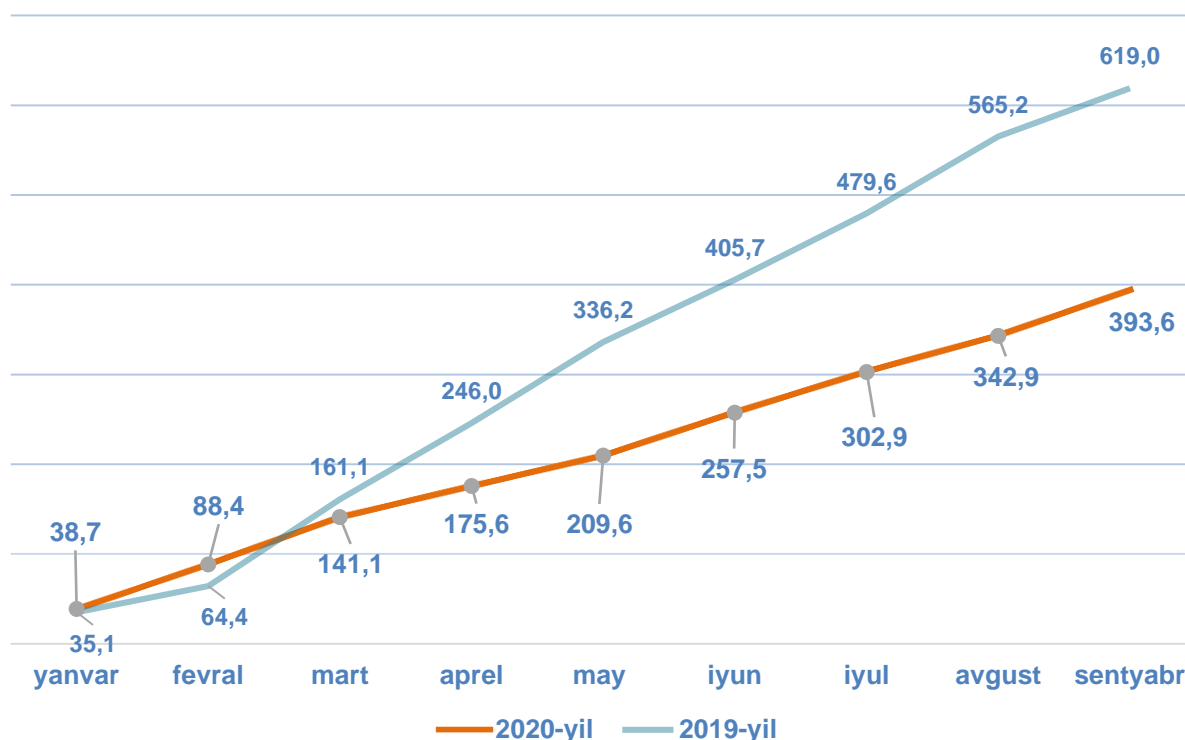
QASHQADARYO VILOYATI BILAN TASHQI SAVDO AYLANMASI ENG YUQORI ULUSHGA EGA BO`LGAN DAVLATLAR
(2020-yil yanvar-sentabr, ming AQSh dollari, ulushi, % da)

Qashqadaryo viloyati, jahonning 70 dan ortiq mamlakatlari bilan savdo aloqalarini amalga oshirib kelmoqda. TSA ning nisbatan salmoqli hissasi Xitoy Xalq Respublikasida (23,5 %), Rossiya Federatsiyasida (11,0 %), Turkiyada (10,2 %), Qozog`istonda (9,3 %), Eron (8,9 %), Germaniyada (7,9 %) va Afg`oniston (2,1 %) qayd etilgan.

**QASHQADARYO VILOYATINING TASHQI SAVDO AYLANMASI
OYLIK DINAMIKASI
(mln. AQSh dollari)**

Tashqi savdo aylanmasi hajmi 2020-yilning yanvar-sentabr oylarida 393,6 mln. AQSh dollarini tashkil etdi va 2019-yilning yanvar-sentabr oylariga nisbatan 36,4 % ga kamaydi.

Tashqi savdo aylanmasi infografikasining ko'rsatkichlarini oylar kesimida tahlil qilsak, 2019-yilning fevral oyida bir oz pasayishdan so'ng, oylik barqaror o'sish kuzatilganini ko'rish mumkin.

Xuddi shu ko'rsatkichlar 2020-yil uchun tubdan farq qilib, yanvar va fevral oylarida tashqi savdo aylanmasi 49,7 mln. AQSh dollari darajasida qayd etilgan bo'lsa, mart oyiga kelib 20,0 mln. AQSh dollariga kamayishni tashkil etdi.

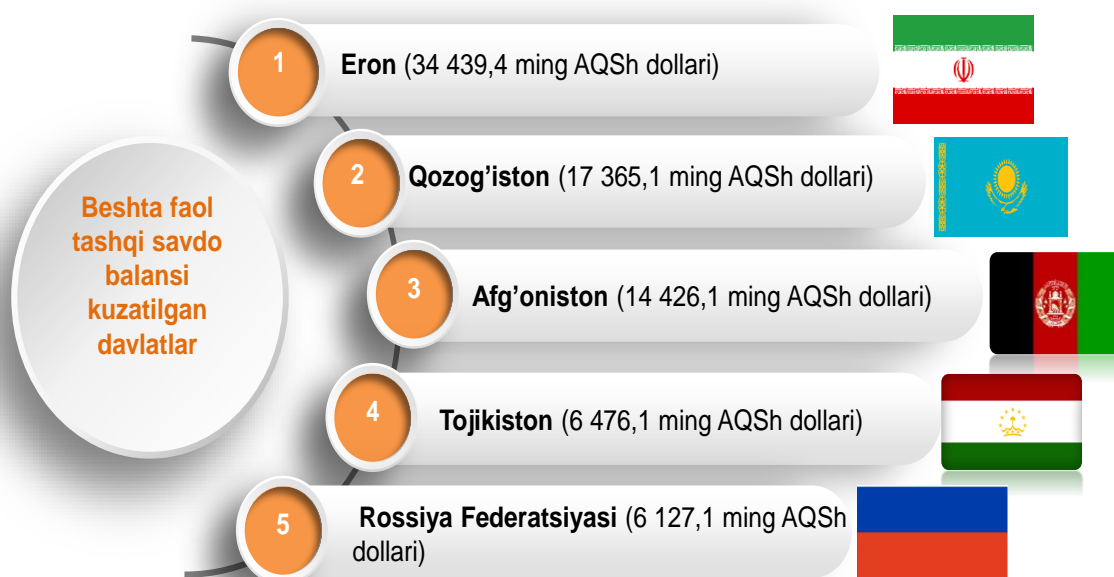
2020-yilda eng katta pasayish sentyabr oyida 393,6 million AQSh dollari ko'rsatkichida qayd etildi. O'tgan yilning shu oyiga nisbatan tashqi savdo aylanmasining kamayishi 225,4 million AQSh dollarini tashkil qildi.

Iqtisodiyotning real sektori tarmoqlari va korxonalarining barqaror va uzluksiz ishlashini ta'minlash uchun viloyatda zarur resurslar bazasi yaratilgan. Eksport tarkibida sezilarli o'zgarishlarga import tovarlarning o'rnini bosadigan mahsulotlar ishlab chiqarish va sanoat ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilish natijasida erishildi.

Shuningdek, qo'shni davlatlar bilan o'zaro aloqalarni mustahkamlash, mamlakatlarni ijtimoiy-iqtisodiy, savdo-sanoat hamda madaniy sohalardagi aloqalarini rivojlantirish borasida katta ishlar amalga oshirilayotganini ko'rish mumkin.

TSA da so'nggi yillarda katta o'zgarishlar kuzatilyapti. Misol uchun, so'nggi uch yilda TSA Qirg'iziston Tojikiston va Afg'oniston bilan tashqi savdo aylanmasi oshgani kuzatilmoqda. Boshqa davlatlar (qo'shni davlatlardan tashqari) bilan esa, TSA da eng yuqori ulush Xitoy Xalq Respublikasi, Rossiya Federatsiyasi, Koreya Respublikasi va Turkiya davlatlari hissasiga to'g'ri kelgan.

Tashqi iqtisodiy faoliyat bo'yicha 20 ta yirik hamkor-davlatlar orasidan 9 ta davlatda faol tashqi savdo balansi kuzatilgan, xususan, Eron (34 439,4 ming AQSh dollari), Qozog'iston (17 365,1 ming AQSh dollari), Afg'oniston (14 426,1 ming AQSh dollari), Tojikiston (6 476,1 ming AQSh dollari), Rossiya Federatsiyasi (6 127,1 ming AQSh dollari), Qirg'iz Respublikasi (6 077,9 ming AQSh dollari), Indoneziya (5 997,0 ming AQSh dollari), Pokiston (5 590,0 ming AQSh dollari) va Ukraina (560,2 ming AQSh dollari) shular jumlasidandir. Qolgan 11 ta davlatlar bilan passiv tashqi savdo balansi saqlanib qolmoqda.

**QASHQADARYO VILOYATINING YIRIK HAMKOR DAVLATLAR
BILAN TASHQI SAVDO AYLANMASI DINAMIKASI**
(*yanvar-sentabr, ming AQSh dollari*)

Davlat nomi	2018- yil	2019- yil	2020- yil
✦ Xitoy Xalq Respublikasi	113 011,4	177 176,3	92 339,9
Eksport	57 039,3	40 789,4	12 081,5
Import	55 972,1	136 386,9	80 258,4
Saldo	1 067,2	-95 597,5	-68 176,9
Rossiya Federatsiyasi	57 843,2	57 775,1	43 123,3
Eksport	24 363,4	26 721,5	24 625,2
Import	33 479,8	31 053,6	18 498,1
Saldo	-9 116,4	-4 332,1	6 127,1
Turkiya	39 267,0	57 494,0	40 306,4
Eksport	21 770,4	47 980,8	19 911,1
Import	17 496,6	9 513,2	20 395,3
Saldo	4 273,8	38 467,6	-484,2
Qozog'iston	32 325,1	61 600,8	36 703,5
Eksport	20 700,6	35 027,6	27 034,3
Import	11 624,5	26 573,2	9 669,2
Saldo	9 076,1	8 454,4	17 365,1
Eron	14 018,6	47 457,6	35 099,8
Eksport	13 226,2	45 026,8	34 769,6
Import	792,4	2 430,8	330,2
Saldo	12 433,8	42 596,0	34 439,4
Germaniya	8 259,0	10 749,7	30 933,5
Eksport	0,1	6,0	73,5
Import	8 258,9	10 743,7	30 860,0
Saldo	-8 258,8	-10 737,7	-30 786,5

Davlat nomi	2018- yil	2019- yil	2020- yil
Afg'oniston	6 946,9	18 183,9	14 557,3
Eksport	6 946,9	18 160,3	14 491,7
Import	-	23,6	65,6
Saldo	6 946,9	18 136,7	14 426,1
Afg'oniston	5 081,4	4 163,1	11 047,5
Eksport	184,2	208,1	774,8
Import	4 897,2	3 955,0	10 272,7
Saldo	-4 713,0	-3 746,9	-9 497,9
Qirg'iz Respublikasi	2 615,6	10 140,7	9 444,3
Eksport	1 401,7	10 031,7	7 761,1
Import	1 213,9	109,0	1 683,2
Saldo	187,8	9 922,7	6 077,9
Yaponiya	11 663,6	6 036,1	8 838,0
Eksport	-	16,2	628,7
Import	11 663,6	6 019,9	8 209,3
Saldo	-11 663,6	-6 003,7	-7 580,6
AQSH	4 897,1	7 992,2	7 895,7
Eksport	24,2	16,7	17,3
Import	4 872,9	7 975,5	7 878,4
Saldo	-4 848,7	-7 958,8	-7 861,1
Tojikiston	20 827,0	16 687,1	7 125,5
Eksport	20 049,3	15 837,7	6 800,8
Import	777,7	849,4	324,7
Saldo	19 271,6	14 988,3	6 476,1
Indoneziya	22 992,6	10 780,4	5 997,6
Eksport	22 992,6	10 748,4	5 997,3
Import	-	32,0	0,3
Saldo	22 992,6	10 716,4	5 997,0

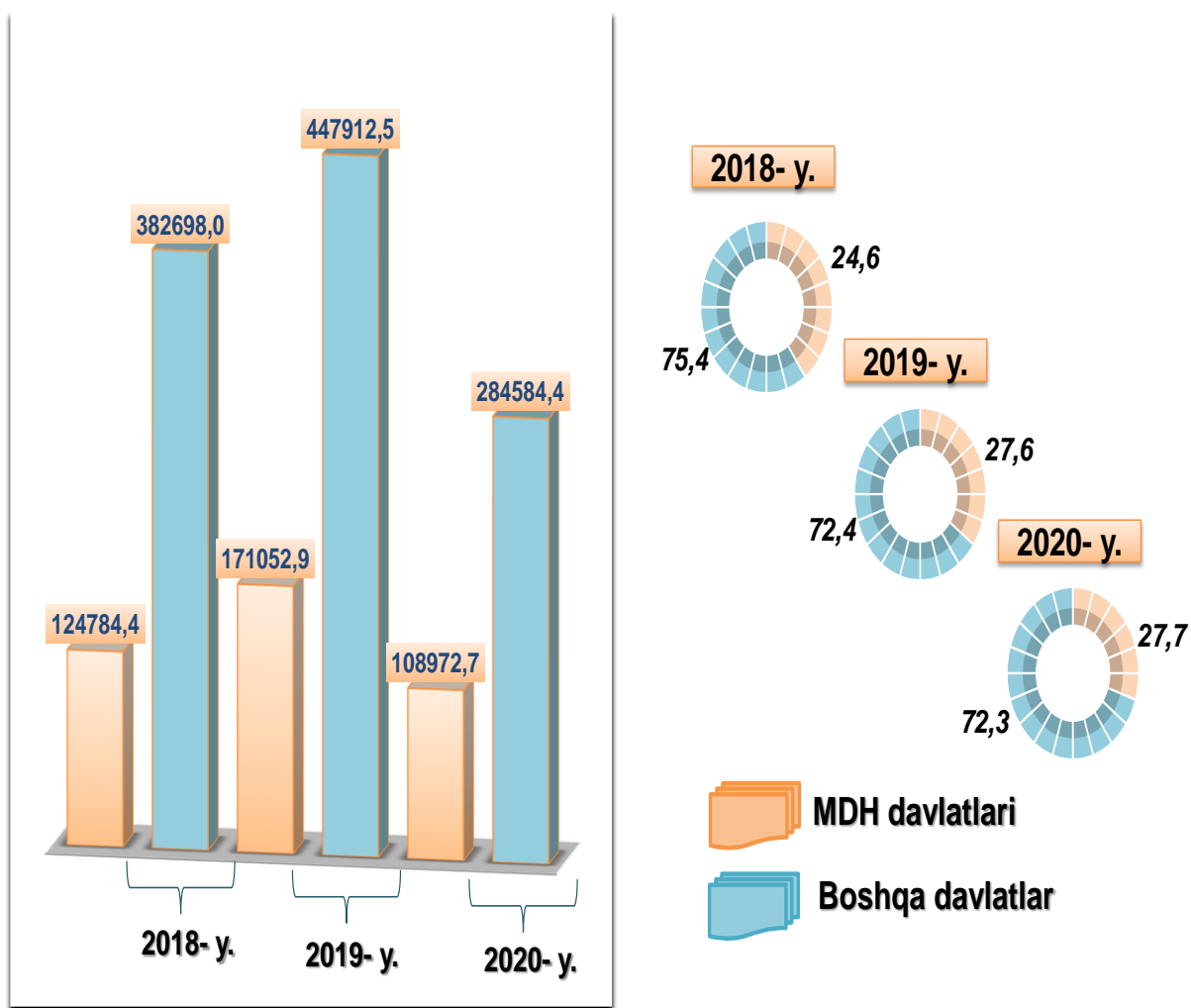
Davlat nomi	2018- yil	2019- yil	2020- yil
Pokiston	4 225,4	3 624,7	5 858,6
Eksport	4 207,9	3 184,1	5 724,3
Import	17,5	440,6	134,3
Saldo	4 190,4	2 743,5	5 590,0
Belarussiya	1 439,5	3 885,7	5 594,4
Eksport	341,9	342,7	204,4
Import	1 097,6	3 543,0	5 390,0
Saldo	-755,7	-3 200,3	-5 185,6
Fransiya	1 476,9	4 508,6	3 901,5
Eksport	0,3	-	0,1
Import	1 476,6	4 508,6	3 901,4
Saldo	-1 476,3	-4 508,6	-3 901,3
Koreya Respublikasi	99 721,2	27 124,1	3 606,6
Eksport	3,5	957,3	24,6
Import	99 717,7	26 166,8	3 582,0
Saldo	-99 714,2	-25 209,5	-3 557,4
Ukraina	7 250,9	12 531,5	3 566,4
Eksport	787,3	3 330,0	2 063,3
Import	6 463,6	9 201,5	1 503,1
Saldo	-5 676,3	-5 871,5	560,2
Avstraliya	-	476,0	3 302,8
Eksport	-	-	-
Import	-	476,0	3 302,8
Saldo	-	-476,0	-3 302,8
Italiya	11 403,8	2 347,2	2 757,7
Eksport	-	-	-
Import	11 403,8	2 347,2	2 757,7
Saldo	-11 403,8	-2 347,2	-2 757,7

QASHQADARYO VILOYATINING TASHQI SAVDO AYLANMASIDA MDH MAMLAKATLARI VA BOSHQA XORIJIY DAVLATLARNING HAJMLARI DINAMIKASI

(yanvar-sentabr, ming AQSh dollari, ulushi, % da)

Viloyatimizda tashqi savdoni qo`llab-quvvatlash hamda MDH davlatlari bilan ushbu sohadagi hamkorlikni yanada mustahkamlash bo`yicha olib borilayotgan chora-tadbirlar o`z samarasini korsatmoqda, 2020-yilning yanvar-sentabr oylarida, tashqi savdo aylanmasida MDH davlatlarining ulushi 27,7 % ni tashkil etib, tashqi savdo aylanmasidagi 2018-yilga nisbatan ulushi 3,1 % ga oshdi.

Boshqa xorijiy davlatlarning TSA si 2020- yilning yanvar-sentabr oylarida 2018-yilning shu davriga nisbatan 3,1 % ga kamaydi va jami TSA dagi ulushi 72,3 % ni tashkil etdi.

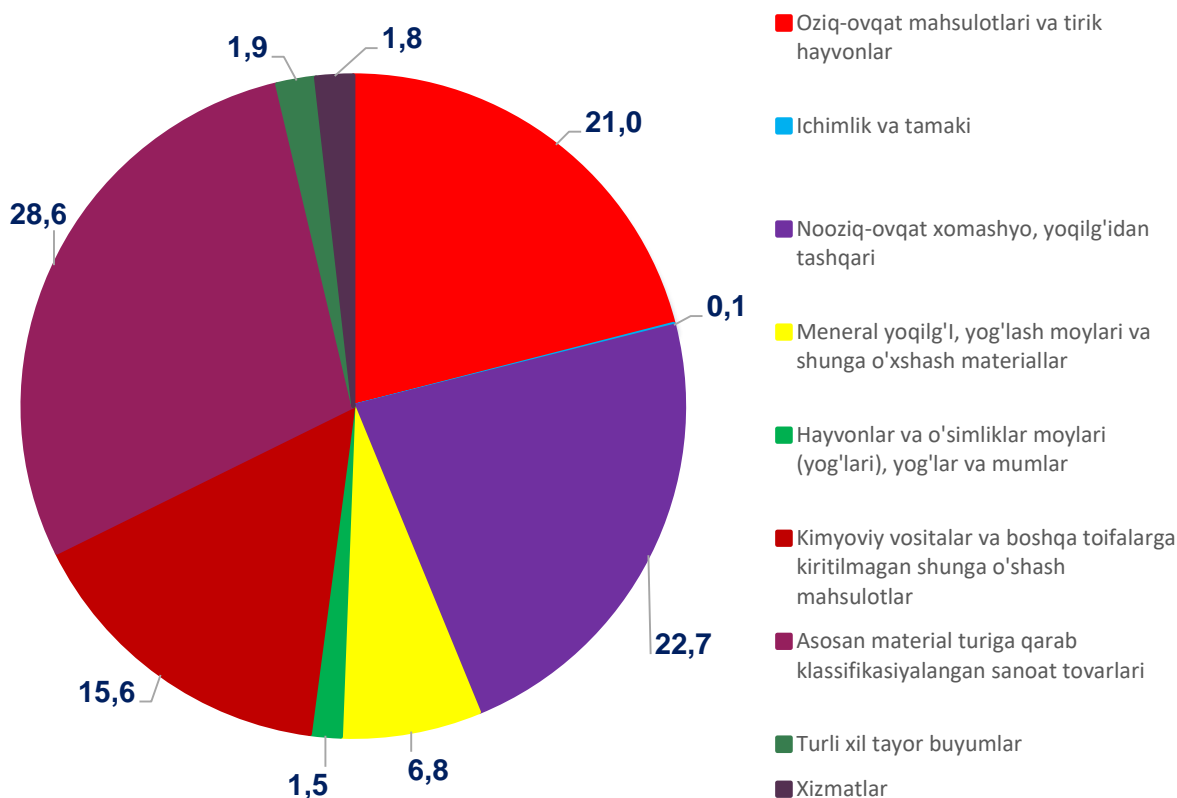
QASHQADARYO VILOYATINING EKSPORTI
(2020-yil yanvar-sentabr)

Joriy yilning yanvar-sentabr oylarida viloyatning eksportyorlari soni 203 tani tashkil etib, ular tomonidan 168,5 mln. AQSh dollari (qimmatbaho metallar eksportidan tashqari) qiymatidagi (2019- yilning mos davriga nisbatan 37,0 % ga kamaydi) tovar va xizmatlar eksport qilinishi ta`minlandi.

Eksport tarkibida tovarlar ulushi 98,2 % ni tashkil etib, ular sanoat tovarlari (28,6 %), Yoqilg'i tashqari, nooziq-ovqat xomashyosi (22,7 %), oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar (21,0 %), kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o`xshash mahsulotlar (15,6 %), mineral yoqilg`l, yog`lash moylari va shunga o`xshash materiallar (6,8 %), Turli xil tayyor mahsulotlar (1,9 %), Hayvon va o'simlik moylari, yog'lar va mumlar (1,5 %) va Ichimliklar va tamaki (0,1 %) hissasiga to`g`ri kelmoqda.

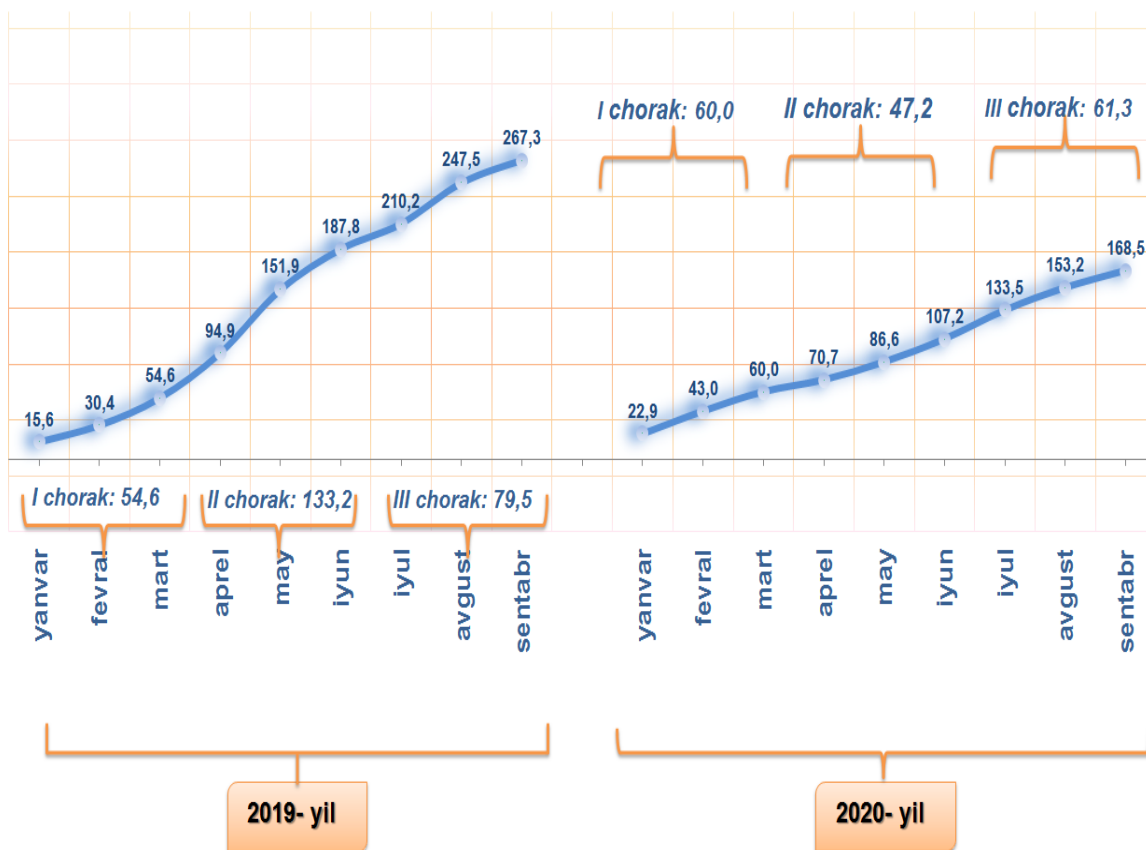

XSST BO`YICHA EKSPORT TARKIBI
(2020-yil yanvar-sentabr, ulushi, % da)

QASHQADARYO VILOYATINING EKSPORTI OYLIK DINAMIKASI
(mln. AQSh dollari)

2020-yilning yanvar-sentabr oylarida eksport hajmi 168,5 million AQSh dollarini tashkil qilib, o'tgan yilning shu davriga nisbatan 37,0 % ga kamaydi.

Eksport hajmining dinamikasi shuni ko'rsatadiki, 2020-yilning birinchi choragida uning hajmi 60,0 million AQSh dollarini tashkil etdi. Ikkinchi chorakda 47,2 mln. AQSh dollarini tashkil etib, uchinchi chorakda ushbu ko'rsatkich 14,1 mln. AQSH dollarga kamayib, 61,3 mln. AQSH dollarga etdi.

**MDH VA BOSHQA XORIJIY DAVLATLARGA EKSPORT TARKIBI
(2020-yil yanvar-sentabr)**

XSST tarkibi	Jami			MDH davlatlari			Boshqa davlatlar		
	ming AQSh dollari	o'tgan yilga nisbatan, % da	umumiy hajmga nisbatan, % da	ming AQSh dollari	o'tgan yilga nisbatan, % da	umumiy hajmga nisbatan, % da	ming AQSh dollari	o'tgan yilga nisbatan, % da	umumiy hajmga nisbatan, % da
Jami eksport	168 490,5	63,0	100,0	69 533,0	75,1	100,0	98 957,5	56,6	100,0
shu jumladan:									
Oziq-ovqat va tirik hayvonlar	35 359,7	56,0	21,0	27 724,5	84,6	39,9	7 635,2	25,1	7,7
Ichimliklar va tamaki	245,1	47,8	0,1	238,8	46,6	0,3	6,2	-	-
Yoqilg'i tashqari, nooziq-ovqat xomashyosi	38 181,1	65,9	22,7	531,8	67,3	0,8	37649,4	65,9	38,0
Mineral yoqilg'i, moylash moylari va shunga o'xshash materiallar	11 441,8	43,5	6,8	3 595,0	30,5	5,2	7 846,7	54,0	7,9
Hayvon va o'simlik moylari, yog'lar va mumlar	2 597,6	91,0	1,5	351,0	12,3	0,5	2 246,6	-	2,3
Kimyoviy moddalar va shunga o'xshash mahsulotlar	26 219,0	55,1	15,6	18 606,4	65,1	26,8	7 612,6	40,1	7,7
Sanoat tovarlari	48 144,3	77,7	28,6	13 675,3	122,9	19,7	34469,1	67,8	34,8
Mashina va transport uskunolari	73,5	5,8	-	71,8	15,0	0,1	1,7	0,2	-
Turli xil tayyor mahsulotlar	3 271,1	4,3 m	1,9	3 024,1	4,1 m	4,3	246,9	11,5m.	0,2
Xizmatlar	2 957,3	59,8	1,8	1 714,3	59,7	2,4	1243,1	59,9	1,4

MDH mamlakatlari va boshqa mamlakatlarga eksportning yo`nalishi bo`yicha farqlanishlar mavjudligi kuzatilmoqda. Xususan, MDH mamlakatlariga eksportning asosiy qismi xizmatlar hissasiga to`g`ri kelmoqda, eksport hajmi bo`yicha keyingi o`rinlar sanoat tovarlari, oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar hamda turli xil tayyor buyumlarga to`g`ri kelmoqda.

2020-yilning yanvar-sentabr oylarida eksport qilingan tovarlar va xizmatlar tarkibining tahlili shuni ko`rsatmoqdaki, tovarlar va xizmatlar tarkibida sezilarli o`zgarishlar qayd etilmadi, biroq shuni ta`kidlash joizki, 2018-yilning yanvar-sentabriga nisbatan, mineral yoqilg`i, yog`lash moylari va shunga o`xshash materiallar, kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o`xshash mahsulotlar hamda xizmatlardan tashqari barcha tovar guruhlarida o`shish kuzatildi.

EKSPORT TARKIBI DINAMIKASI
(yanvar-sentabr, % da)

XSST tarkibi	2018- yil	2019- yil	2020- yil
Jami	100,0	100,0	100,0
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	21,0	39,9	7,7
Ichimliklar va tamaki	0,1	0,3	-
Nooziq-ovqat xomashyo, yoqilg`idan tashqari	22,7	0,8	38,0
Mineral yoqilg`i, yog`lash moylari va shunga o`xshash materiallar	6,8	5,2	7,9
Hayvon va o`simliklar moylari (yog`lari), yog`lar va mumlar	1,5	0,5	2,3
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o`xshash mahsulotlar	15,6	26,8	7,7
Sanoat tovarlari	28,6	19,7	34,8
Mashinalar va transport asbob-uskunolari	-	0,1	-
Turli xil tayyor buyumlar	1,9	4,3	0,2
Xizmatlar	1,8	2,4	1,4

**XSST BO`LIMI BO`YICHA AYRIM MAHSULOTLAR
EKSPORTI TARKIBI
(2020-yil yanvar-sentabr)**

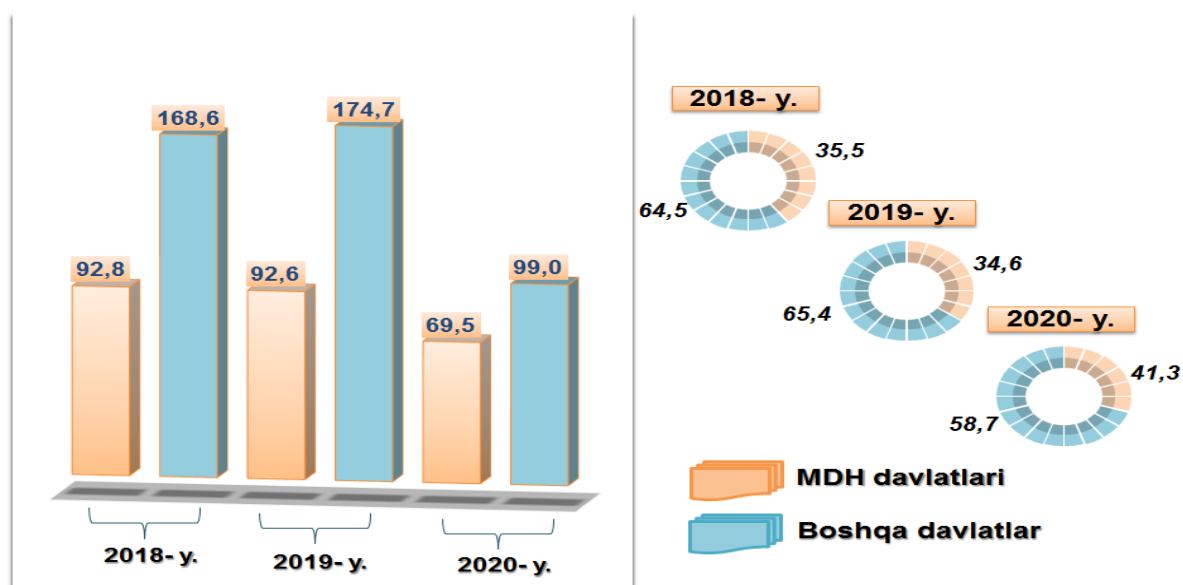
XSST bo`limi nomi	Ming AQSh dollari	2019-yilning mos davriga nisbatan, % da
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar		
Sabzavotlar va mevalar	33944,0	87,7
Donli ekinlar va ulardan tayyorlangan mahsulotlar	1021,9	88,5
Hayvonlar uchun ozuqalar (maydalanmagan donlardan tashqari)	87,6	-
Kofe, choy, kakao, ziravorlar va ulardan tayyorlangan mahsulotlar	168,3	55,2
Sut mahsulotlari va parranda tuxumlari	137,9	58,7
Ichimliklar va tamaki		
Ichimliklar	240,3	46,9
Tamaki va tamaki mahsulotlari	4,8	-
Nooziq-ovqat xomashyo, yoqilg`idan tashqari		
To`qimachilik tolalari va ularning chiqindilari	34 375,8	63,0
Hayvonlar va o`simliklardan kelib chiqqan xomashyo materiallari	2 381,1	176,1
Metall rudalari va metall parchalari	872,6	47,0
Qog`oz massasi va makulatura	0,5	-
Moy olinadigan urug`lar va mevalar	551,2	4,2 m.
Mineral yoqilg`i, yog`lash moylari va shunga o`xshash materiallar		
Tabiiy yoki sun`iy gaz	1 054,3	42,8
Elektr toki	894,6	151,3
Neft va neft mahsulotlari va shunga o`xshash materiallar	4,2	0,4
Hayvon va o`simliklar moylari (yog`lari), yog`lar va mumlar		
O`simlik moylari va yog`lari (xom, tozalangan yoki fraksiyalangan)	2 597,6	91,0
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o`xshash mahsulotlar		
Birlamchi shakldagi plastmassalar	18 779,3	65,7
Noorganik kimyo moddalari	27,9	58,5 m.
O`g`itlar	7 350,1	38,7

Tibbiyot va farmatsevtika mahsulotlari	1,2	78,5
Boshqa joyda tasniflanmagan kimyoviy materiallar va mahsulotlar	60,5	-
Sanoat tovarlari		
To`qimachilik yigirilgan ipi, matolar, tayyor buyumlar va shunga o`xshash mahsulotlar	43 767,4	76,3
Rangli metallar	17,8	-
Cho`yan va po`lat	87,3	11,4 m.
Metalldan tayyorlangan buyumlar	155,7	10,9 m.
Ruda bo`lmagan qazilmalardan tayyorlangan mahsulotlar	4 116,1	98,9
Mashinalar va transport asbob-uskunolari		
Avtomobillar	-	-
Elektr mashinalari, apparatlar, asboblari va ularning ehtiyot qismlari	24,2	22,0 m.
Elektr aloqasi, ovozni yozish va eshittirish apparaturalari va uskunolari	30,2	33,0
Sanoat uchun maxsus bo`lmagan mashinalar va ularning detallari	17,2	2,0
Aniq sohalar uchun maxsus mo`ljallangan mashinalar	1,9	24,2
Turli xil tayyor buyumlar		
Kiyim-kechaklar va ularning anjomlari	2 245,2	3,1 m.
Poyabzal	269,7	-
Har xil tayyor buyumlar	715,3	135,0 m.
Maxsus, ilmiy va nazorat asboblari va apparatlari	17,9	133,9
Yo`l anjomlari, sumkalar va shunga o`xshash buyumlar	23,0	87,2

So`nggi uch yilda MDH mamlakatlariga eksport hajmi kapaydi va ularning jami eksportdagi ulushi 2018-yilning yanvar-sentabridagi 35,5 % dan 2020-yilning yanvar-sentabrida 41,3 % ga yetdi. Mos ravishda boshqa mamlakatlarning jami eksportdagi ulushi 58,7 % ni tashkil etdi.

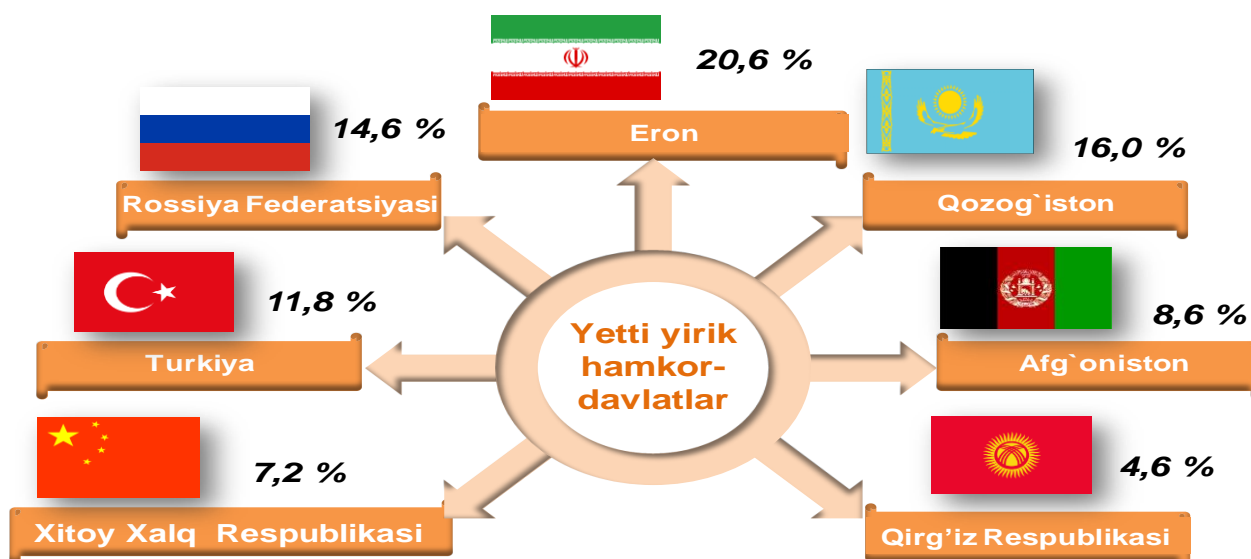
MDH VA BOSHQA DAVLATLARGA TOVAR VA XIZMATLAR EKSPORTINING HAJMLARI DINAMIKASI
(yanvar-sentabr, mln. AQSh dollari, ulushi, % da)

2020-yilning yanvar-sentabr oylari yakunida tovar va xizmatlar eksporti bo'yicha asosiy hamkor davlatlar tarkibida Eron (eksport umumiy hajmining 20,6 i %), Qozog'iston (16,0 %), Rossiya Federatsiyasi (14,6 %), Turkiya (11,8 %), Afg'oniston (8,6 %), Xitoy Xalq Respublikasi (7,2 %) va Qirg'iz Respublikasi (4,6 %) davlatlari saqlanib qolmoqda, hamda ularning jami eksportdagi ulushi 83,4 foizni tashkil etmoqda.

VILOYAT EKSPORTIDA ASOSIY HAMKOR DAVLATLARNING ULUSHI
(2020-yil yanvar-sentabr, % da)

2020-yilning yanvar-sentabr oylarida, o'tgan yildagi kabi tovarlar va xizmatlar eksporti bo'yicha asosiy hamkor davlatlardan Eron yetakchi mavqeini saqlab turibdi. Keyingi holatda Qozog'iston egalladi. Rossiya Federatsiyasidan ozgina ortda qolgan Turkiya uchinchi pog'onadan to'rtinchi o'ringa tushib ketdi.

Joriy yilning yanvar-sentabr oylarida hamkor mamlakatlarning tovarlar va xizmatlar eksporti bo'yicha geografiyasi 2019-yining mos davriga nisbatan 148 davlatdan 142 davlatga kamaydi.

**QASHQADARYO VILOYATINING ASOSIY HAMKOR DAVLATLARGA
AMALGA OSHIRGAN EKSPORTI HAJMI VA O`SISH SUR`ATLARI
(yanvar-sentabr)**

Davlatlar	Ming. AQSh dollari		O`sinh sur`ati, % da		O`rni	
	2019- y.	2020- y.	2019- y.	2020- y.	2019- y.	2020- y.
Eron	45 026,8	34 769,6	3,4 m.	77,2	2	1
Qozog`iston	35 027,6	27 034,3	169,2	77,2	4	2
Rossiya Federatsiyasi	26 721,5	24 625,2	109,7	92,2	5	3
Turkiya	47 980,8	19 911,1	2,2 m.	41,5	1	4
Afg`oniston	18 160,3	14 491,7	2,6 m.	79,8	6	5
Xitoy Xalq Respublikasi	40 789,4	12 081,5	71,5	29,6	3	6
Qirg`iz Respublikasi	10 031,7	7 761,1	7,1 m.	77,4	9	7
Tojikiston	15 837,7	6 800,8	79,0	42,9	7	8
Indoneziya	10 748,4	5 997,3	46,7	55,8	8	9
Pokiston	3 184,1	5 724,3	75,7	179,8	11	10
Ukraina	3 330,0	2 063,3	4,2 m.	62,0	10	11
Singapur	591,2	1185,9	32,5	2,0 m.	19	12
Moldova	709,1	858,5	112,9	121,1	18	13
Chexiya	1 064,1	792,5	4,0 m.	74,5	13	14
Hindiston	208,1	774,8	113,0	3,7 m.	27	15
Yaponiya	16,2	628,7	38,5 m.	38,9 m.	33	16

Davlatlar	Ming. AQSh dollari		O`shish sur`ati, % da		O`rni	
	2019- y.	2020- y.	2019- y.	2020- y.	2019- y.	2020- y.
Polsha	842,6	502,3	170,0	59,6	17	17
Malayziya	1 184,2	433,0	438,6 m.	36,6	12	18
Filippin	1 048,8	418,6	-	39,9	14	19
Misr	-	226,8	-	-	41	20

Ushbu mamlakatlarga eksport qilinayotgan tovarlar tarkibiga asosan mineral yoqilg`i, yog`lash moylari va shunga o`xshash materiallar, sanoat tovarlari hamda oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar kiradi.

VILOYATNING AYRIM DAVLATLAR BILAN EKSPORT TARKIBI
(2020-yil yanvar-sentabr, mln. AQSh dollari)

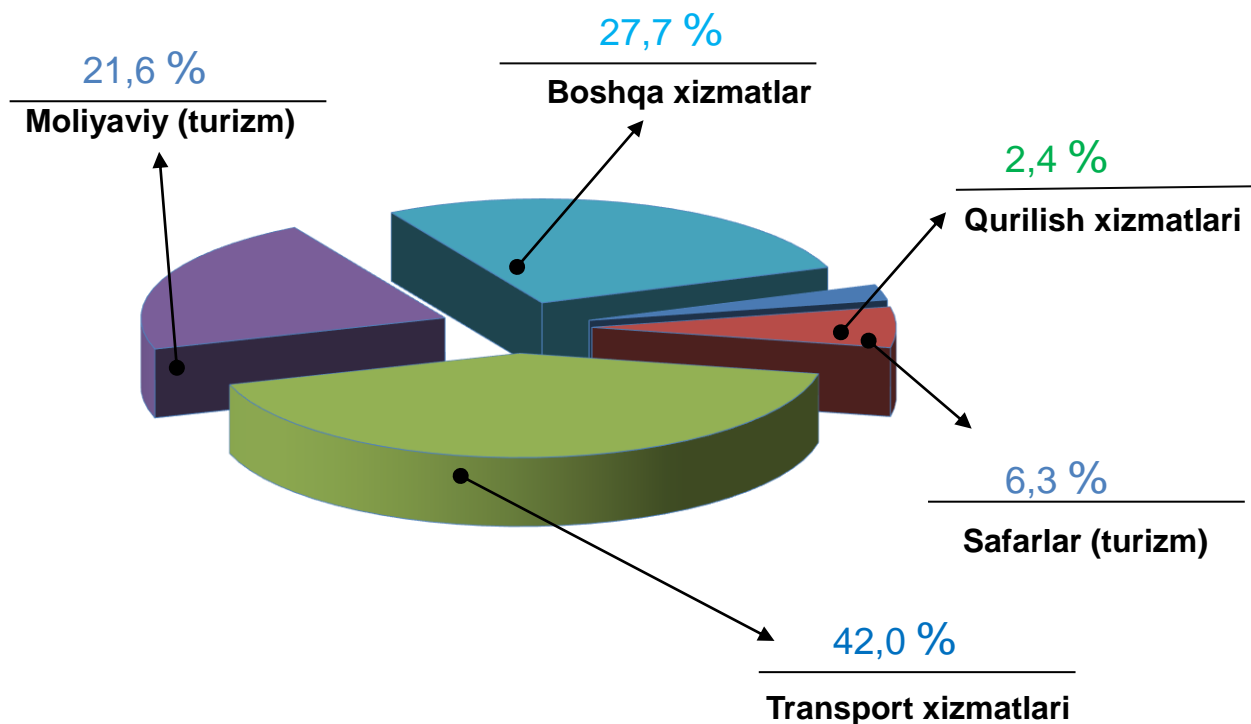
XSST tarkibi	Xitoy		Rossiya		Turkiya		Qozog`iston	
	2019- y.	2020- y.	2019- y.	2020- y.	2019- y.	2020- y.	2019- y.	2020- y.
Jami eksport	45,0	34,8	35,0	27,0	26,7	24,6	48,0	19,9
shu jumladan:								
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	0,2	0,1	15,5	13,9	4,9	8,9	24,1	0,1
Ichimliklar va tamaki	-	-	0,1	-	0,5	0,2	-	-
Nooziq-ovqat xomashyo, yoqilg`idan tashqari	32,1	30,1	0,1	0,1	-	-	0,2	0,4
Mineral yoqilg`i, yog`lash moylari va shunga o`xshash materiallar	-	-	-	-	1,2	-	-	-
Hayvon va o`simliklar moylari (yog`lari), yog`lar va mumlar	-	-	-	-	-	-	-	-
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o`xshash mahsulotlar	4,7	0,1	17,5	10,2	9,3	5,8	0,1	-

XSST tarkibi	Xitoy		Rossiya		Turkiya		Qozog'iston	
	2019- y.	2020- y.	2019- y.	2020- y.	2019- y.	2020- y.	2019- y.	2020- y.
Sanoat tovarlari	8,0	4,5	1,7	2,8	8,0	7,5	23,5	19,3
Mashinalar va transport asbob-uskunalari	-	-	-	-	-	-	-	-
Turli xil tayyor buyumlar	-	-	-	-	0,4	0,6	-	0,1
Xizmatlar	-	-	0,1	-	2,7	1,6	0,1	-

Xizmatlar eksporti hajmi 2 957,3 ming AQSh dollarini yoki jami eksport hajmining 1,8 % ini tashkil etib, 2019-yilning mos davriga nisbatan 40,2 % ga kamayganligi kuzatildi. Xizmatlar eksporti tarkibining asosiy ulushi transport (42,0 %) va safarlar (turizm) (6,3 %), moliyaviy xizmatlar (21,6 %) hamda qurilish xizmatlari (2,4 %) hissasiga to'g'ri kelgan.

XIZMATLAR EKSPORTI TARKIBI
(2020-yil yanvar-sentabr, ulushi, % da)

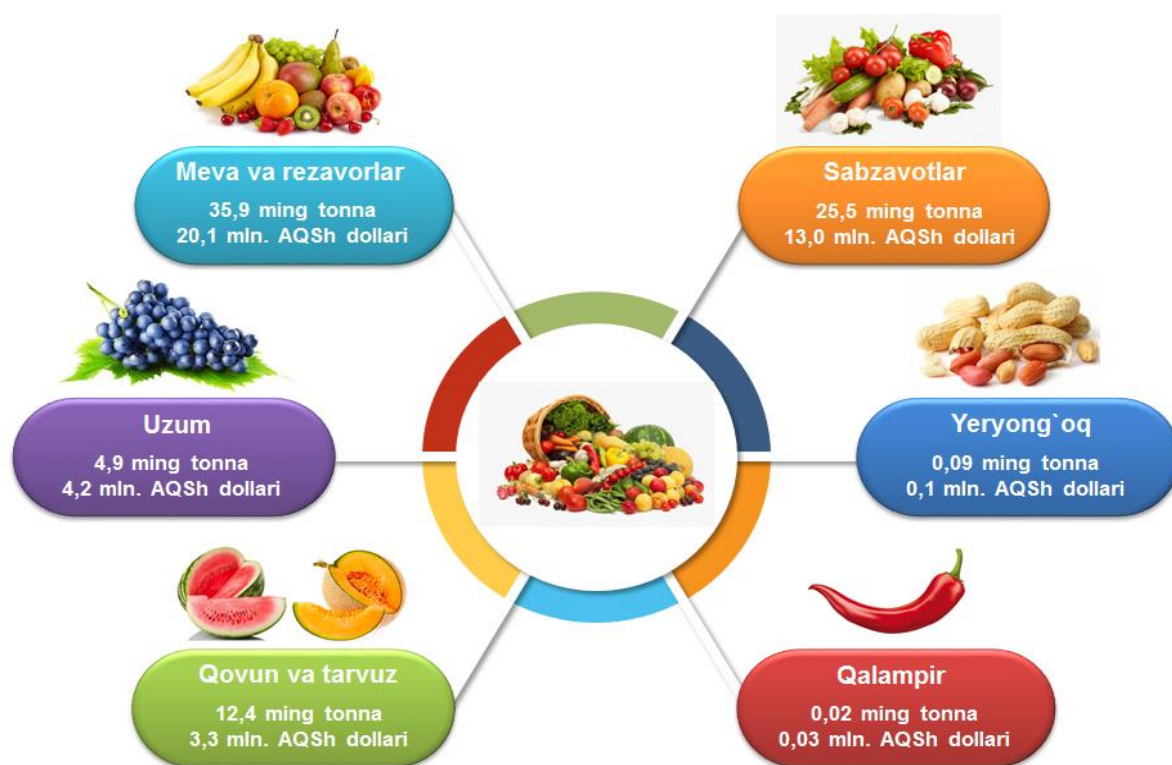

Shu bilan birga, boshqa xizmatlar (27,7 %) ni tashkil etadi.

MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORTI

Oziq-ovqat mahsulotlarining asosiy qismi bo`lgan 33,1 mln. dollar qiymatli 61,3 ming tonnadan ziyod meva-sabzavot eksport qilingan. Bunda 2019-yilning mos davriga nisbatan 28,2 mln. AQSh dollarida pastlashish kuzatilib, 46,0 % ga kamaydi. Meva-sabzavot mahsulotlarining eksport tarkibiga qaralsa, 13,0 mln. AQSh dollariga teng 25,5 ming tonna sabzavot, shuningdek, 20,1 mln. AQSh dollari qiymatidagi 35,8 ming tonna meva va rezavorlar eksport qilindi.

Hukumat tomonidan qishloq xo`jaligi va bog`dorchilikni rivojlantirishga katta e`tibor qaratilayotgani bois, eksport qilinayotgan meva va sabzavotlarning ulushi 19,6 % ni tashkil etdi.

**MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORTI
(2020-yil yanvar-sentabr, mln. AQSh dollari)**

Meva-sabzavot mahsulotlarining asosiy eksport bozorlari Qozog`iston (31,3 %), Rossiya Federatsiyasi (25,6 %), Qirg`iz Respublikasi (17,1 %), Afg`oniston (5,8 %), Xitoy Xalq Respublikasi (3,2 %), Pokiston (3,1 %) va Ukraina (2,0 %) davlatlari hissasiga to`g`ri kelgan.

Bugungi kunda viloyatda meva-sabzavot mahsulotlarini ishlab chiqarish, qayta ishlash va eksport qilish sektorining salohiyati juda yuqori va bu qulay tabiiy-iqlim sharoitlari mavjudligi hamda mahalliy ishlab chiqaruvchilar tomonidan to'plangan tajriba bilan ham bog'liqligi bilan ifodalanadi. Shu munosabat bilan hukumat qishloq xo'jaligi xom ashyosini sanoat asosida qayta ishlashni va yetishtirilgan mahsulotni saqlash infratuzilmasini rivojlantirishga katta e'tibor qaratmoqda

**MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARINING EKSPORT GEOGRAFIYASI
(yanvar-sentabr)**

Davlat nomi	2019-yil			2020- yil		
	tonna	ming AQSh dollari	ulushi*, % da	tonna	ming AQSh dollari	ulushi*, % da
Qozog`iston	25 331,8	15 641,0	25,5	34 529,0	13 912,5	42,0
Rossiya Federatsiyasi	11 249,4	4 688,9	7,6	17 196,7	8 757,4	26,5
Qirg`iz Respublikasi	261,2	8 568,4	14,0	2 792,3	3 913,3	11,8
Afg`oniston	701,9	1 773,5	2,9	1 754,7	3 153,5	9,5
Xitoy Xalq Respublikasi	879,5	1 740,0	2,8	3 780,7	2 417,2	7,3
BAA	51,1	55,8	0,1	178,0	205,9	0,6
Turkiya	54,8	112,3	0,2	49,6	147,3	0,4
Iroq	2 098,5	24 086,6	39,3	86,4	121,1	0,4
Eron	258,5	261,5	0,4	105,3	107,5	0,3
Latviya	210,0	188,0	0,3	88,0	68,5	0,2
Germaniya	195,4	93,4	0,2	184,6	68,0	0,2
Turkmaniston	20,0	5,7	-	22,5	49,6	0,1
Hindiston	-	-	-	21,0	39,0	0,1
Ozarbayjon	-	-	-	21,0	26,3	0,1
Belarus	168,9	64,5	0,1	105,1	23,8	0,1
Ukraina	1 187,1	3 129,9	5,1	96,9	23,6	0,1
Boshqa mamlakatlar	780,8	895,4	1,5	283,4	60,1	0,3

*- qiymat ifodasida

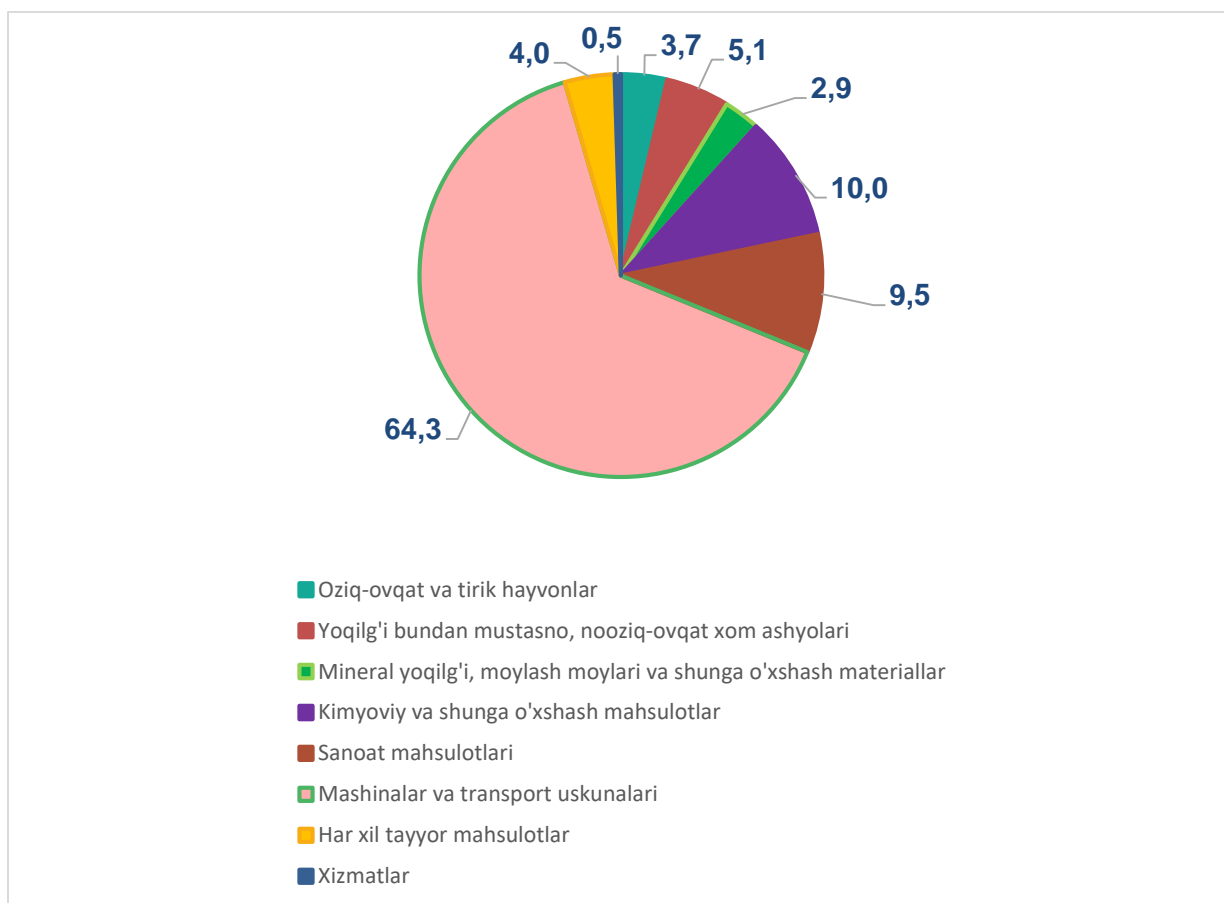
QASHQADARYO VILOYATINING IMPORTI (2020-yil yanvar-sentabr)

2020-yilning yanvar-sentabr oylarida import hajmi 225,1 mln. AQSh dollarini va 2019-yilning mos davriga nisbatan 64,0 % ni tashkil etdi.

Import tarkibida eng katta ulush, mashinalar va transport asbob-uskunalari (64,3 %), sanoat tovarlari (9,5 %) hamda kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o'xshash mahsulotlar (10,0 %) hisobiga to'g'ri keldi.

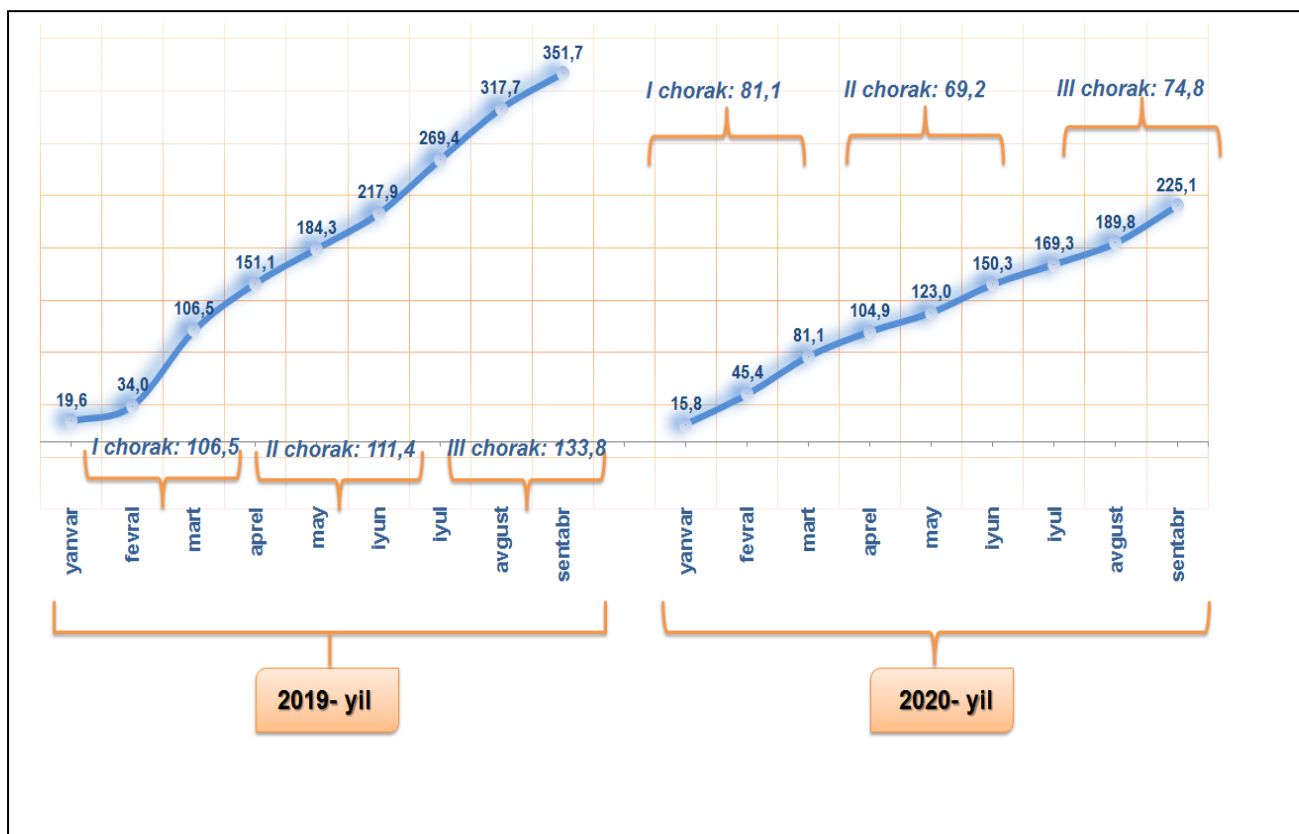
XSST BO`LIMI BO`YICHA IMPORT TARKIBI (2020-yil yanvar-sentabr, ulushi, % da)

Tovar va xizmatlar importi dinamikasi tahliliga ko'ra, 2020-yilning yanvar-sentabrda import qilingan tovarlar hajmi, o'tgan yilning mos davriga nisbatan 126,6 mln. AQSh dollariga kamaydi va 225,1 mln. AQSh dollarini tashkil etdi. Xizmatlar importi esa 1,3 mln. AQSh dollariga yetdi.

QASHQADARYO VILOYATINING IMPORTI OYLIK DINAMIKASI
(mln. AQSh dollari)

Import hajmi dinamikasi shuni ko'rsatdiki, 2020-yilning birinchi choragida 81,1 million AQSh dollarni tashkil etgan bo'lsa, II chorakda esa bu ko'rsatkich biroz kamayib, 69,2 million AQSh dollar tashkil qildi, III chorakda bu ko'rsatkich biroz o'sib, 74,8 million AQSh dollariga yetdi, bu esa o'tgan yilga nisbatan pasayish mos ravishda 44,1 % ni tashkil etdi.

**MDH VA BOSHQA XORIJIY DAVLATLARDAN IMPORT TARKIBI
(2020-yil yanvar-sentabr)**

Tarkibi	Jami			MDH davlatlari			Boshqa davlatlar		
	mln. AQSh dollari	o`tgan yilga nisbatan, % da	umumiy hajmga nisbatan, % da	mln. AQSh dollari	o`tgan yilga nisbatan, % da	umumiy hajmga nisbatan, % da	mln. AQSh dollari	o`tgan yilga nisbatan, % da	umumiy hajmga nisbatan, % da
Jami import	225,1	64,0	100,0	39,4	30,4	100,0	185,6	83,7	100,0
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	8,2	43,4	3,7	4,4	124,2	11,1	3,9	60,2	2,1
Nooziq-ovqat xomashyo, yoqilg`idan tashqari	11,6	92,7	5,1	7,9	109,0	20,0	3,7	71,9	2,0
Mineral yoqilg`i, yog`lash moylari va shunga o`xshash materiallar	6,4	105,6	2,9	6,0	91,6	15,3	0,4	-	0,2
Hayvon va o`simliklar moylari (yog`lari), yog`lar va mumlar	-	92,7	-	-	29,7	0,1	-	80,7	-
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o`xshash mahsulotlar	22,6	57,5	10,0	5,3	40,6	13,4	17,3	30,9	9,4
Sanoat tovarlari	21,3	33,6	9,5	7,1	44,9	18,1	14,1	81,5	7,6
Mashinalar va transport asbob-uskunolari	144,7	78,3	64,3	7,1	118,9	17,9	137,6	31,2	74,1
Turli xil tayyor buyumlar	8,9	33,7	4,0	0,9	3,7 m.	2,3	8,0	24,2 m.	4,3
Xizmatlar	1,4	6,0 m.	0,5	0,7	30,4	1,8	0,6	83,7	0,3

Joriy davrda import qilingan tovarlar va xizmatlar tarkibi tahlili shuni ko'rsatdiki, 2018-yilning mos davriga nisbatan mashinalar va transport asbob-uskunalari importining ulushi 44,4 % dan 64,3 % ga, kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o'xshash mahsulotlar 8,2 % dan 10,0 % o'sdi, sanoat tovarlari importining ulushi esa 37,0 % dan 9,5 % ga kamaydi.

IMPORT TARKIBI DINAMIKASI
(2020-yil yanvar-sentabr, ulushi, % da)

XSST tarkibi	2018- yil	2019- yil	2020- yil
Jami import	100,0	100,0	100,0

shu jumladan:

Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	3,4	5,4	3,7
Nooziq-ovqat xomashyo, yoqilg'idan tashqari	2,8	3,5	5,1
Mineral yoqilg'i, yog'lash moylari va shunga o'xshash materiallar	0,3	1,7	2,9
Hayvon va o'simliklar moylari (yog'lari), yog'lar va mumlar	0,1	-	-
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o'xshash mahsulotlar	8,2	11,3	10,0
Sanoat tovarlari	37,0	18,0	9,5
Mashinalar va transport asbob-uskunalari	44,4	52,5	64,3
Turli xil tayyor buyumlar	2,9	7,5	4,0
Xizmatlar	0,9	0,1	0,5

Xizmatlar importining tahlili shuni ko'rsatdiki, 2020-yilning yanvar-sentabr oylarida 2018-yilning yanvar-sentabr oylariga nisbatan jami importdagi ulushi 0,9 % dan 0,5 %ga kamaydi.

**ALOHIDA IMPORT TOVARLAR
(2020-yil yanvar-sentabr, ming AQSH. doll.)**

**XSTT BO`YICHA IMPORT QILINGAN MAHSULOTLAR TARKIBI
(2020-yil yanvar-sentabr)**

Mahsulot nomi	Ming AQSh dollari	o'zgarish sura'tlari, % da
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar		
Donli ekinlar va ulardan tayyorlangan mahsulotlar	999,0	79,5
Shakar, shakardan tayyorlangan mahsulotlar va asal	76,7	3,0
Hayvonlar uchun ozuqalar (maydalanmagan donlardan tashqari)	1915,5	106,7
Sabzavotlar va mevalar	2644,9	74,9
Har xil oziq-ovqat mahsulotlari va preparatlar	2611,2	28,0
Nooziq-ovqat xomashyo, yoqilg'idan tashqari		
Metall rudalari va metall parchalari	812,5	49,3
Probka va yog'och-taxtalar	6317,0	2,6 m.
Moy olinadigan urug'lar va mevalar	1387,0	36,8
O'g'itlar uchun xomashyo va mineral xomashyo	10,6	25,9
Hayvonlar va o'simliklardan kelib chiqqan xomashyo materiallari	569,4	13,7
To'qimachilik tolalari va ularning chiqindilari	2466,8	6,2 m.
Mineral yoqilg'i, yog'lash moylari va shunga o'xshash materiallar		
Neft va neft mahsulotlari va shunga o'xshash materiallar	6363,0	105,5
Ko'mir, koks va briketlar	71,9	110,8
Hayvon va o'simliklar moylari (yog'lari), yog'lar va mumlar		
O'simlik moylari va yog'lari	32,3	96,5

Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o'xshash mahsulotlar		
Tibbiyot va farmatsevtika mahsulotlari	692,7	6,5
Birlamchi shakldagi plastmassalar	110,3	37,1
Boshqa joyda tasniflanmagan kimyoviy materiallar va mahsulotlar	16088,9	130,2
Efir moylari, rezinoidlar va attorlik moddalari	680,3	2,4 m.
Organik kimyo moddalari	3196,4	45,3
Noorganik kimyo moddalari	706,7	74,0
Birlamchi shaklda bo'lmagan plastmassalar	666,7	174,6
O'g'itlar (272 guruxga kiritilganlardan tashqari)	372,1	5,3
Buyaydigan va terini oshlovchi moddalar va buyoqlar	123,6	45,5
Sanoat tovarlari		
Cho`yan va po`lat	9634,8	21,1
Metalldan tayyorlangan buyumlar	7761,5	82,3
To`qimachilik yigirilgan ipi, matolar, tayyor buyumlar va shunga o'xshash mahsulotlar	879,4	182,0
Probka va yog`ochdan tayyorlangan buyumlar	257,2	32,6
Ruda bo'lmagan qazilmalardan tayyorlangan mahsulotlar	1258,3	22,9
Rezina buyumlari, boshqa joyda tasniflanmagan	753,9	75,7
Rangli metallar	693,5	3,2
Qog'oz, karton va qog'oz massasi, qog'oz va kartondan tayyorlangan buyumlar	30,3	23,5
Mashinalar va transport asbob-uskunolari		
Aniq sohalar uchun maxsus mo`ljallangan mashinalar	94983,4	83,7
Avtomobillarning ehtiyot qismlari	9759,4	34,1
Energiya generatori mashinalari va asbob-uskunalar	7991,1	92,2
Sanoat uchun maxsus bo'lmagan mashinalar va ularning detallari	24838,9	89,2
Elektr aloqasi, ovozni yozish va eshittirish apparaturalari va uskunolari	376,8	32,9
Elektr mashinalari, apparatlar, asboblari va ularning ehtiyot qismlari	5981,5	166,2
Metallarni qayta ishlash mashinalari	503,3	89,2
Kanselyariya mashinalari va ma'lo'motlarni avtomatik ravishda qayta ishlash uchun asbob-uskunalar	251,5	38,5
Boshqa transport uskunolari	3,0	2,1
Turli xil tayyor buyumlar		
Maxsus, ilmiy va nazorat asboblari va apparatlari	2746,5	180,6
Blokli binolar, suv o'tkazish, kanalizatsiya isitish va yoritish uskunolari uchun armatura va mahkamlash moslamalari	5161,4	21,5
Har xil tayyor buyumlar	791,3	194,2
Mebel va uning qismlari, yotarjoy buyumlari, matraslar va mebel uchun tirgaklar, yostiqlar va shunga o'xshash mahsulotlar	108,8	36,2

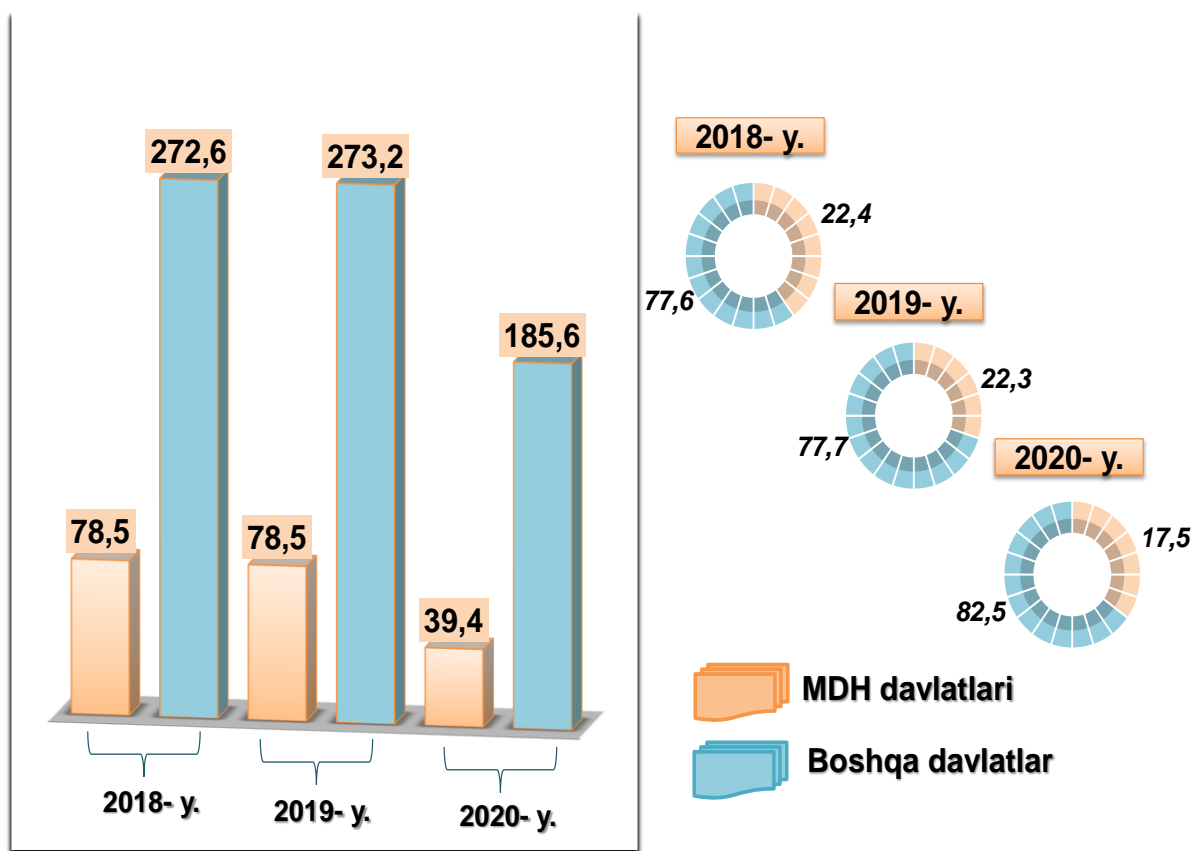
Kiyim-kechaklar va ularning anjomlari	92,6	66,5
Poyabzal	16,0	51,8
Yo'l anjomlari, so'mkalar va shunga o'xshash konteynerlar	7,3	84,9
Fotografik apparatura, uskuna, ishlatiladigan materiallar va optik buyumlar, boshqa joyda tasniflanmagan: soatlar	4,5	21,3

Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar importi hajmlarining kamayishiga shakar va shakardan tayyorlangan mahsulotlar va asal (3,0 % ga pasaygan), sabzavotlar va mevalar (74,9 % ga) importining kamayishi ta'sir qilgan.

Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o'xshash mahsulotlar importi kamayishiga esa, birlamchi shakldagi plastmassalar importining kamayganligi (37,1 %) hamda tibbiyot va farmatsevtika mahsulotlari (6,5 %) bevosita ta'sir etgan.

MDH VA BOSHQA XORIJIY DAVLAT-LARDAN TOVAR VA XIZMATLAR IMPORTI HAJMLARI DINAMIKASI
(yanvar-sentabr, mln. AQSh dollari, ulushi, % da)

2019-yil bilan taqqoslaganda import bo'yicha Belarus Respublikasi o'rnini Germaniya egalladi.

2020-yilning yanvar-sentabr oylari yakuni bo'yicha Qashqadaryo viloyati tomonidan 54 davlat bilan tovarlar va xizmatlar importi amalga oshirildi.

**TOVAR VA XIZMATLAR IMPORTIDAGI YIGIRMATA YIRIK
HAMKOR DAVLATLAR
(yanvar-sentabr)**

Davlat nomi	ming AQSH dollari		o'sish sur'ati, % da		o'rni	
	2019- y.	2020- y.	2019- y.	2020- y.	2019- y.	2020- y.
Xitoy Xalq Respublikasi	136 386,9	80 258,4	2,4 m	58,8	1	1
Germaniya	10 743,7	30 860,0	130,1	2,9 m.	6	2
Turkiya	9 513,2	20 395,3	54,4	2,1 m.	7	3
Rossiya Federatsiyasi	31 053,6	18 498,1	92,8	59,6	3	4
Hindiston	3 955,0	10 272,7	80,8	2,6 m.	15	5
Qozog'iston	26 573,2	9 669,2	2,3 m.	36,4	4	6
Yaponiya	6 019,9	8 209,3	51,6	136,4	11	7
AQSh	7 975,5	7 878,4	163,7	98,8	9	8
Belarus Respublikasi	3 543,0	5 390,0	3,2 m.	152,1	16	9
Fransiya	4 508,6	3 901,4	3,1 m.	86,5	13	10
Koreya Respublikasi	26 166,8	3 582,0	26,2	13,7	5	11
Avstraliya	476,0	3 302,8	-	6,9 m.	34	12
Italiya	2 347,2	2 757,7	20,6	117,5	20	13
Turkmaniston	7 130,8	2 371,4	5,3 m.	33,3	10	14
Litva	31 466,7	2 202,9	49,5 m.	7,0	2	15
Qirg'iz Respublikasi	109,0	1 683,2	9,0	15,4 m.	43	16
Shvesariya	4 361,0	1 659,6	5,9 m.	38,1	14	17
Ukraina	9 201,5	1 503,1	142,4	16,3	8	18
Polsha	626,2	1 496,1	12,9 m.	2,4 m.	29	19

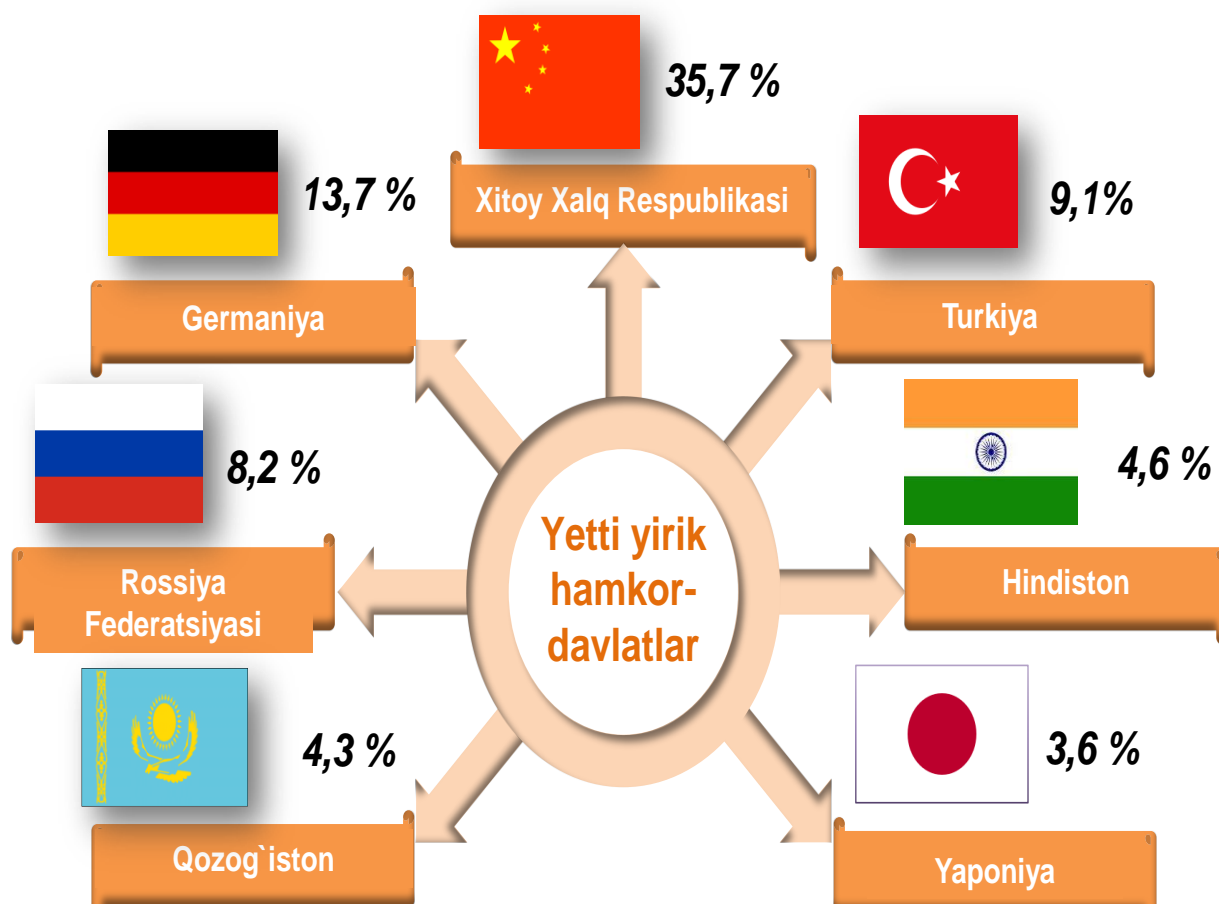
Davlat nomi	ming AQSH dollari		o`shish sur`ati, % da		o`rni	
	2019- y.	2020- y.	2019- y.	2020- y.	2019- y.	2020- y.
Janubiy Afrika	-	1 208,2	-	-	66	20

Hisobot davri yakunlariga ko`ra, import bo`yicha hamkor davlatlar orasida Xitoy Xalq Respublikasi umumiy import hajmida 35,7 % ulushi bilan Germaniyani (13,7 %) ortda qoldirgan holda, birinchi o`rinni egalladi.

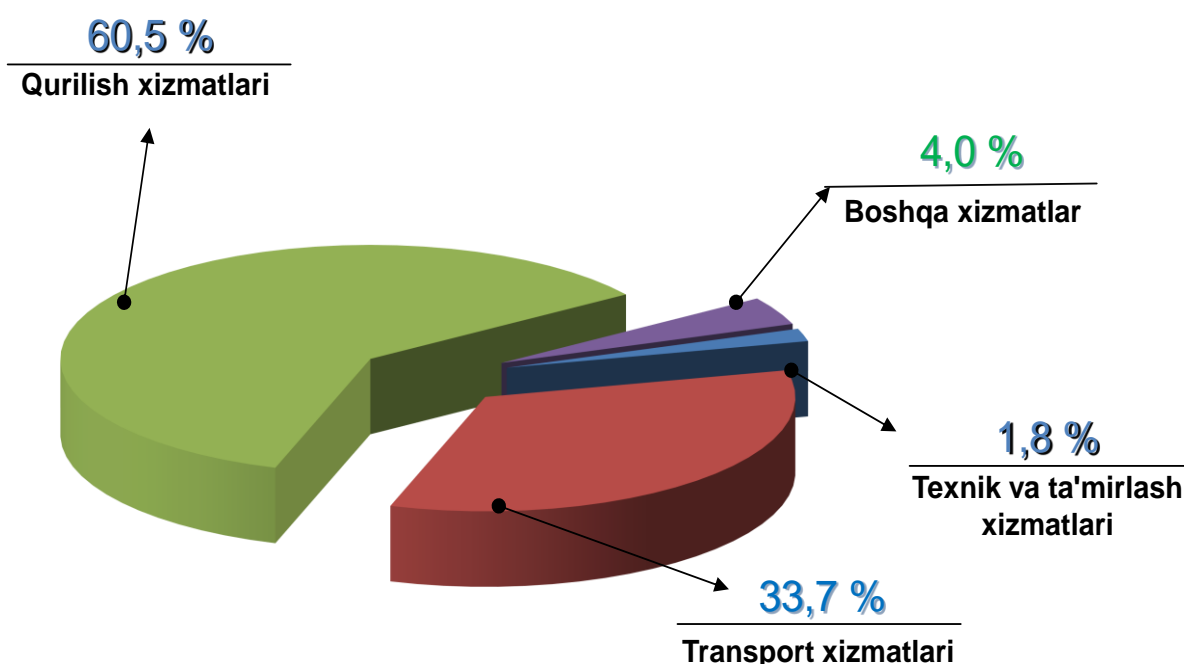
Yetti yirik hamkor davlatlar (Xitoy Xalq Respublikasi, Germaniya, Turkiya, Rossiya Federatsiyasi, Hindiston, Qozog'iston va Yaponiya) jami importning 79,2 % ulushini tashkil qiladi, bu 178,2 mln. AQSh dollarini tashkil etadi.

VILOYAT IMPORTIDA ASOSIY HAMKOR DAVLATLARNING ULUSHI (2020-yil yanvar-sentabr)

Mamlakatdagi sarmoyaviy muhit yaxshilangani sari ushbu sohada amalga oshirilgan islohotlar natijasida mashina va uskunalar, shuningdek, ularning qismlari importining o'sishi tabiiydir. Shunday qilib, Xitoy Xalq Respublikasi, Koreya Respublikasi, Rossiya Federatsiyasi, Germaniya tomonidan kiritilgan katta hajmdagi investitsiyalar natijasida, mahsulotlar importi hajmida ushbu mamlakatlarning yuqori ulushi saqlanib qolmoqda.

XIZMATLAR IMPORTI TARKIBI
(2020-yanvar-sentabr, ulushi, % da)

2020-yilning yanvar-sentabr oylari yakuni bilan xizmatlar importi hajmi 1265,1 ming AQSh dollarini yoki jami import hajmining 0,5 % ini tashkil etdi va o'tgan yilga nisbatan 32,0 % ga tushgan. Xizmatlar importi tarkibining asosiy ulushi qurilish xizmatlari (60,5 %), transport xizmatlari (33,7 %) va boshqa tadbirkorlik bilan bog'liq xizmatlar (1,8 %) dan iborat bo'ldi. Shuningdek, boshqa xizmatlar ulushi jami xizmatlar importining 4,0 % ini tashkil etib, uning tarkibida telekommunikatsiya, kompyuter va axborot xizmatlari (4,0 %) tashkil etdi.

**Tashqi iqtisodiy faoliyat
va savdo statistikasi
bo'limi**
Tel.: (75) 221 4428